

sammenligner forskellige migrationsmodeller dels sammenholder lande-studierne og migrationernes drivkræfter. Og den afsluttende del gennemgår de matematiske metoder og sandsynlighedsberegninger samt bringer det Fortran 77 program, der er anvendt. Som det fremgår er det først og fremmest en matematisk fremstilling. Det er interessant (og beskæmmende), at der kun er én geograf med i dette frugtbare samarbejde mellem økonomer og demografer.

Henning Mørch

Atlas der Donauländer. Lieferung 8. 1985. Red. Josef Breu. Atlas der Donauländer. Lieferung 9. 1988. Red. Josef Breu. Österreichisches Ost- und Südosteuropa-Institut. Oesterreichischer Bundesverlag, Wien. Pr. bd.: 5 kort. 68 cm. ATS 750,-.

Disse to leveringer omfatter jordbund, landbrugsproduktivitet, befolkningstæthed samt transport og handel. Atlasset dækker et område, der til dels er ret ukendt land for mange – også blandt geografer, og det vil derfor være en udmærket informationskilde, når udgivelsen er afsluttet, hvilket formentlig sker med næste, 10. levering.

Henning Mørch

Scottish medieval town. Ed. by Michael Lynch, Michael Spearman, Geoffrey Stell. John Donald Publ. Ltd., Edinburgh 1988. IX, 344 s., ill. 24 cm. GBP 20,-.

Dette samleværk om skotske middelalderbyer omfatter 15 kapitler skrevet af forskellige forfattere, mest historikere og jurister. Den potentielle læserskare i Danmark vil naturligt begrænse sig til disse fag samt historiske bygeografer og entusiaster udi det skotske. Artiklerne er samlet i fire grupper: Kilder og vidnesbyrd, den kirkelige sammenhæng, handel og industri, urbane samfund og administration.

Umiddelbart kunne man spørge, om skotske bydannelse fra denne tid afviger fra engelske eller "britiske". Det er faktisk tilfældet og forklares alment ved, at Skotland aldrig blev nogen romersk provins ligesom England. Så oprindelsen af byerne har været en anden. Men selvfølgelig er der ligheder, også til resten af Vesteuropa, som bunder i, at bydannelsen her hænger sammen med udviklingen af større feudale rigsdannelser. De betingedes af uddelegering af magt, som tit blev formaliseret i form af købstadsrettigheder, i Skotland "Burgh Laws", først udstedt af David I (1124-53). Rettighederne omfattede også

her et selvstyre, som personificeredes i en sheriff (shire-reeve), hvilket etymologisk indikerer sammenhængen med et opland, shire. Berwich på østkysten var i denne periode den største royal burgh og baserede sin rigdom på eksport af uldklæde, senere ubearbejdet uld, til Brügge i Flandern.

Enkelte kapitler fokuserer på udvalgte byer: Perth, Berwich, Glasgow, Aberdeen og Dunfermline, resten behandler bredere temaer. Af mere almen interesse vurderes kapitlerne om handel med England og med Nordeuropa at være.

Alle kapitler er forsynet med udførlige noter og værket som helhed med en bibliografi på mere end 40 sider, samt et 15 siders index. Kort og andre illustrationer er yderst sparsomme.

Rolf Guttesen

Paul A. Delcourt, Hazel R. Delcourt: Long-term forest dynamics of the Temperate Zone: a case study of late-Quaternary forests in Eastern North America. (Ecological studies, vol. 63.)

Springer, New York 1987. XIII, 439 s., ill. 25 cm. DEM 99,-.

Denne bog præsenterer nogle af de vigtigste resultater fra et 10-årigt projekt FORMAP, der beskriver skovudviklingen i NØ-Amerika gennem de sidste 20.000 år. De anvendte metoder, overvejende pollenanalyser, beskrives, og kort over NØ-Amerika visende de forskellige træarters udbredelse på forskellige tidspunkter er gengivet. I et afsluttende kapitel beskrives træartsudviklingen i Europa inden for samme tidsperiode.

Henrik Breuning-Madsen

Long and short term variability of climate. H. Wanner, U. Siegenthaler (Eds.). (Lecture notes in earth sciences, 16.)

Springer, Berlin 1988. 175 s., ill. 25 cm. DEM 48,-.

Denne bog indeholder en række foredrag præsenteret ved et klimatologisk symposium afholdt i Bern i 1986. Seminaret var arrangeret af den schweiziske kommission for klimatiske og atmosfæriske undersøgelser. Bogen indeholder 8 artikler, hvoraf 5 omhandler hvad man kan betegne "observational studies", mens 3 kan betegnes som "modelling studies". Bogen er interessant for forskere med interesse for klimasvingninger gennem længere årrækker.

Henrik Breuning-Madsen

Land evaluation studies in Hungary. Ed. by

Dénes Lóczy. (Studies in geography in Hungary, 23.)

Akadémiai Kiadó, Budapest 1988. 95 s., ill. 25 cm. USD 12,-.

"Land evaluation studies in Hungary" består af to dele: Overvejelser over agroøkologisk regionalisering på basis af egnethed til dyrkning af udvalgte afgrøder og en beskrivelse af en ny procedure til landevaluering.

I første afsnit skitseres nogle trin i udviklingen af evalueringen: Bestemmelse af jordernes ydeevne ved "simpelt brug" og næsten uændret naturtilstand, videreført over fastlæggelse af jordernes karakteristika ved "uforanderlige fysisk-kemiske egenskaber" til "agro-økologisk potentiale". Det sidste vanskeliggøres ved, at sammenvejning af enkeltkarakteristika til en samlet størrelse kræver så meget. Det foreslåede score-system virker ikke ganske overbevisende.

I andet afsnit gennemgås teknisk en procedure til bestemmelse af jords dyrkningsmæssige værdi – som for øvrigt er særlig interessant at bestemme i et socialistisk land, hvor der ikke findes vejledende salgspriser. Dyrkningsværdien udtrykkes ved en Cobb-Douglass funktion, hvori indgår areal, arbejdskraft og kapitalinvestering og disses elasticitetskoefficienter.

Det er svært at se på de gennemregnede eksempler, hvor godt metoden fungerer. Mest gennemskueligt virker bestemmelsen af den fysiske jordkvalitet, som sammenvejes med bl.a. topografisk virkning og lokal vandbalance.

Fremstillingen i bogen er stærkt sammenhængt og ikke altid helt klart oversat til engelsk. Til jævnføring med nyere danske arbejder er bogen af stor interesse.

Sofus Christiansen

Reports on the Northeastern part of the Qinghai-Xizang (Tibet) Plateau: by Sino-W. German Scientific Expedition. Eds.: Jürgen Hövermann, Wang Wenying.

Beijing: Science Press. Distribution: Borntraeger, Stuttgart 1987. VI, 510 s., ill. 27 cm. DEM 48,-.

I 1981 blev der arrangeret en kinesisk/tyisk fælles ekspedition i den nordøstlige del af det tibetanske plateau. Bogen er en præsentation af ekspeditionens resultater. Der er indsamlet mange informationer om glaciologi, cryopedologi, klimatologi, geomorfologi, geologi, kortlægning og remote sensing. Der foreligger et enestående materiale, som vil være en nyttig reference for forskere, som arbejder inden for de pågæl-

dende fagområder. De regionale beskrivelser giver et godt indtryk af forholdene i denne del af verden, som sjældent besøges af danske forskere.

Bent Hasholt

Developments in river basin management: Proceedings of an IAWPRC conference held in Sao Paulo, Brazil, 13-15 August 1986. Eds. N.L.R. Nucci, K. Uehara and W.S. Casadei. (Water science and technology, vol. 19 (1987) no. 9.)

Pergamon Press, Oxford 1987. XIII, 279 s., ill. 25 cm. USD 54.-.

Som det fremgår af titlen er bogen en samling af bidrag fra en konference afholdt i Sao Paulo i 1986. Bidragene er delt i 2 grupper; en gruppe på 19 er teknologisk prægede og omhandler bl.a. monitoring, matematiske modeller og vandkvalitetsstandarder. En anden gruppe består af bidrag fra inviterede talere, som har til hensigt at fremme diskussionen af de forskellige emner til brug for fastlæggelse af en strategi for driften af nedbørsområder. Bogen rummer en række case studies fra hele verden, som gør den velegnet til at give et overblik over globale problemer inden for vandplanlægning.

Bent Hasholt

Use of soil for treatment and final disposal of effluents and sludge: Proceedings of an IAWPRC International Seminar held in Salvador, Bahia, Brazil, 13-15 August 1986. Paulo R.C. Oliveira, Sergio A.S. Almeida (eds.). (Water Science and Technology, vol. 19 (1987) no. 8.)

Pergamon Press, Oxford 1987. VII, 214 s., ill. 25 cm. USD 54.-.

Bogen består af bidrag fra et internationalt seminar afholdt i Brasilien. Den omhandler behandling og håndtering af slam med henblik på deponering på jord. Der er nyttige informationer at hente for dem, der interesserer sig for disse problemer; men indholdet vil nok forekomme de fleste geografiske læsere for teknisk.

Bent Hasholt

Karl Eckart: Die Eisen- und Stahlindustrie in den beiden deutschen Staaten. Steiner, Stuttgart 1988. 277 s., ill. 24 cm. DEM 58.-.

Karl Eckart, der tidligere har præsteret større monografier om geografiske emner dækkende begge tyske stater, forelægger hermed en dybtgående studie over jern- og stålindustrien "in den beiden deutschen Staaten", som man i dag kan tillade sig at

sige.

Eckart stiller sig den opgave at "undersøge de specifikke forskelle i udviklingen af jern- og stålindustrien i de to tyske stater efter 1950". Denne opgave løses absolut tilfredsstillende.

Som baggrund for den angivne undersøgelsesperiode skitseres på ca. 15 sider situationen i Det tredje Rige, som den var umiddelbart før Verdenskrigen. Det sker både med hensyn til råstofgrundlag, produktionslokalisering, produktionsprofil (herunder også im- og eksport), samt organisationsstruktur eller ejendomsforhold. Samme model følges også for de to efterfølgende perioder.

Årene 1945-50, med besættelse, demontering, splittelse af monopolerne, nationalisering i øst, genopbygning, og to statsdannelser: BRD og DDR, gives ligeledes ca. 15 sider.

Tiden derefter, som er bogens hovedemne, gives omkring 200 sider, fordelt på en tredjedel til beskrivelse af råstoffer og energi, og to tredjedele til at belyse ændringer i anlæg, produktion og udenrigshandel.

Bogen er spækket med informationer, men suppleres med tilsyneladende relevante og rimelige vurderinger. Forskellene i udvikling i øst og vest gøres helt klar.

En afhandling af denne type støder nødvendigvis ind i problemet med forskellene i informationer, statistik osv., som jo er vidt forskellig i de to lande. DDR bruger meget indextal og plantal, og opdelinger ændres i statistikken.

Bogen er letlæst og meget anvendelig som opslagsbog på trods af manglende stikordsregister. Det skyldes den stringente opbygning samt de 167 afbildninger og 54 tabeller, som koncentrerer oplysningerne på næsten hvert opslag.

Rolf Guttesen

Analyse der Landschaft. Analyse und Typologie des Wirtschaftsraumes. K. Herz et al. (Studienbücherei Geographie für Lehrer, bd. 6) 2. Aufl.

Haack, Gotha 1984. 152 s., ill. 24 cm. DEM 16.-.

Dette er andet, næsten uændrede optryk af en bog i det gældende lærebogssystem for højere læreanstalter i DDR.

Ud over de mere almindelige afsnit, der fremstiller væsentlige analyseformer af forskellige geografiske rum, har bogen også en del overvejelser af generel teoretisk karakter om idéers og kategoriers opståen og indpasning i et overordnet begrebsapparat.

Bogens opbygning: Første del "Landschaft" og anden del "Wirtschaft" viser en grundholdning, der formedes tilbage i 50'erne og før. Læs fx diskussionen mellem Sanke og Neef i de første numre af Geographische Berichte fra 1956.

Denne holdning har ført til, at mange geografiske problemer er blevet bortdefineret eller overset. Dog antydes det forsigtigt s. 87, at tvedelingen i nyere tid suppleres af en betragtningsmåde, som betoner sammenhængen mellem nævnte dele.

Bogen er meget klart opbygget, men tæt skrevet og sparsomt illustreret. Der henvises til både øst- og vestlitteratur.

Rolf Guttesen

Ole Therkildsen: Watering white elephants? Lessons from donor funded planning and implementation of rural water supplies in Tanzania. (Centre for Development Research. Publications, 7.)

The Scandinavian Institute of African Studies, Uppsala 1988. 224 s., fig. 21 cm. SEK 120.-.

Planlægning og implementering af udviklingsprogrammer og -projekter er svært. Tildels skyldes det en indbygget modsætning mellem donorernes ønske om fra første færd at vide ret præcist, hvad deres penge skal gå til, og recipienternes håb om at kunne influere plan og udførelse hele tiden og mest muligt.

Traditionen har mest gået på "blueprint" metoden, hvor alt er planlagt i forvejen. Donorernes ønsker vejer nok så tungt til, og misbrug af pengemidler er jo heller ikke ukendt i u-landes administration. Når mange projekter er fejlet, ligger det på denne baggrund nær at antage, at det skyldes utilstrækkelig forhåndsviden – et synspunkt, der er populært bl.a. i forskerkredse.

Ole Therkildsen (der selv er ingeniør) gennemgår fem sæt af planlægning og implementation inden for vandforsyning i Tanzania. Der gives en ganske grundig analyse af disse – i øvrigt meget dyre – projekter. Det mest interessante, der påpeges, er nok, at ringe teknisk forhåndskundskab kun bærer en lille del af skylden. Derimod synes den udbredte forbigåelse af Tanzanianere i alle led, både ved planlægning og udførelse af projekter, at have været temmelig ødelæggende, specielt for projekters overdragelse/videreførelse. Dette gælder selv det relativt succesrige danske vandprojekt.

Bogen er nyttig læsning for alle, der er interesseret i u-landenes udvikling. Og det